

Justisdepartementet, Politiavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Vår dato: 16.06.2008 **Vår ref.:** 2008/114-2 0 **Saksbehandler:** Torill Sorte, 23163100
Deres dato: **Deres ref.:**

Høring - fra ord til handling

Viser til utsendte høringsinvitasjon av 14.03.08

Når det gjelder antall registrert voldtekter, er det som kjent store mørketall. Det er derfor meget positivt at Justisdepartementet tar tak i denne type overgrep. Politiets Fellesforbund mener at det er viktig når en ser på politiets arbeid opp mot mottak, etterforskning og slutføring av saker med voldtekt og seksualisert vold, ser dette i sammenheng med vold i nære relasjoner. Dette er straffbare handlinger som i hovedsak rammer de samme gruppene -kvinner, ungdom og barn.

Politiets Fellesforbund ser at de forslag som ligger i utvalgets rapport er ønsket og nødvendig for å kunne bekjempe denne type kriminalitet på en best mulig måte for berørte parter, men at med dagens ressursituasjon, vil det være urealistisk å gjennomføre en slik storsatsing.

Politiets Fellesforbund ønsker å komme med følgende innspill til høringen.

Opprettelse av Politiet sentrale enhet mot seksualisert vold(SEPOL)

Opprettelse av en døgnåpen sentral enhet, vil kreve meget store ressurser. For å ha en person på døgnkontinuerlig tjeneste, så krever dette 8 årsverk. Politiets Fellesforbund ser behovet for å samkjøre og få en felles behandling av disse sakene, men mener at en døgnkontinuerlig sentral enhet ikke er veien å gå.

De senere år har det vært en sentralisering av oppgaver i politiet. Dette er i ferd med å sette politidistriktene "sjakk matt", politidistriktene styres i økende grad av sentrale enheter, som avdekker saker og presser på i forhold til saksbehandling, uten ansvar for den totale polititjenesten som distriktene må forholde seg til.

Et godt eksempel på dette er opprettelsen av "politi på nett", som har ansvar for å avdekke overgrep på nettet. Situasjonen i dag er at de i stor grad "overvåker" og forsøker å forebygge kriminelle handlinger. I det øyeblikk de oppretter saker, skal disse ut i distriktene for etterforskning og slutføring. Politidistriktene har ikke kapasitet og utstyr til å ta tak i disse sakene. Anmeldelser blir derfor ikke opprettet, med mindre en vet at sakene blir etterforsket og slutført.

Nå foreslår utvalget at SEPOL bygges opp etter samme modell som Økokrim med egne statsadvokater. Politiets Fellesforbund mener at med et estimat på mellom 8000 og 16000 voldtekter/voldtektsforsøk hver år, vil en sentral enhet bare kunne ta en brøkdel av sakene. Det vil være slik at politidistriktene er de som må etterforske og slutføre hovedtyngden av sakene. Dette har en erfaring fra nettopp fra Økokrim, hvor de aller fleste sakene etterforskes av øko-team ute i distriktene.

Hvor oppstår overgrepene? De oppstår ute i distriktene og det er der kompetansen og ressursene først og fremst må være. Det at en øremerker noen koordineringsstilling sentralt som sørge for en kompetansekartlegging og kompetanseheving som gjør at alle politidistrikter til en hver tid har nødvendig kompetanse på området, ser Politiets Fellesforbund som nødvendig. Mange politidistrikter har i dag egne dreiebøker for voldtektssaker, det som trengs er derfor en samkjøring og en kontinuerlig kompetanseheving.

Det foreslås i rapporten å opprette egen SO-team eller en løsning med SO-koordinatører. Dette mener Politiets Fellesforbund er et godt men noe urealistisk forslag, da det vil kreve store ressurser. Politiet har mange saksområder som skal prioriteres, og slike team må tilpasses saksomfanget i det enkelte politidistrikt. Det å opprette et team bestående av minimum en taksisk og teknisk etterforsker og en jurist, vil bety at enkelte distrikter må nedprioritere andre sakfelt. I en tid hvor det også skal satses på DNA, med økt sakstilgang og økt behov for teknikere, vil det bli en umulighet for distriktene å følge opp nok et satsningsområde.

Politiets Fellesforbund mener at det må tilføres ressurser til politidistriktene før en beslutter å iverksette en slik satsning. Med en knapphet på ressurser, må en slik sterk satsing gå utover forebyggende arbeid og bekjempelse av annen kriminalitet som for eksempel vold i nære relasjoner, organisert kriminalitet, trafficking, seksuelle overgrep mot barn, økonomisk kriminalitet, hverdagskriminalitet for å nevne noe.

Kompetanseheving

Ved å opprette egent team og koordinatører lokalt, vil det kreve at disse får ressurser til å drive kompetanseheving ned på det enkelte tjenestested. Et team eller en koordinator vil ikke være tilgjengelig hele døgnet, og det vil derfor være helt nødvendig å bruke store ressurser på kompetanseheving hvis en ønsker å få opp anmeldelsesprosenten og flere saker inn for domstolen. Politiets Fellesforbund ser gevinsten for fagfeltet ved å opprette en sentral enhet og en organisering på lik linje med det en har på økonomisk kriminalitet i dag. Politiets Fellesforbund er likevel opptatt av at en satsing på sakfeltet må til en hver tid vurderes opp mot hvilke ressurser politiet har til å bekjempe den totale kriminaliteten.

Politiets Fellesforbund ser det som positivt at rapporten omhandler kompetanseheving i alle etater som har med overgrepssaker å gjøre. Dette vil gi en bredere forståelse for skadevirkninger og utfordringer rundt håndtering av voldtekter og seksualisert vold.

Forebyggende arbeid

Politiets Fellesforbund har stor tro på at det i forhold til disse sakene kan drives et godt forebyggende arbeid – kunnskapsbasert politiarbeid. I forhold til å bruke de lokale SO-teamene, så vil ikke den foreslått størrelse på teamene stå i forhold til arbeidsoppgavene. Dette ut fra at det forslås at de skal systematisk tas inn i undervisningen i grunn- og videregående skole. Politiets Fellesforbund stiller seg også tvilene til at helsesøster har mulighet til å være tilgjengelig døgnet rundt.

Politiets etterforskning

Politiets Fellesforbund støtter utvalgets forslag om en sertifiseringsordning for avhør av fornærmede i voldtektssaker. Dette vil sette et press på politidistriktene i forhold til økt fokus på kompetanse. Politiets Fellesforbund ser det likevel viktig å få opp kompetansen generelt i forhold til avhør, før en gir et nytt pålegg om utdanning. I dag har mange politidistrikter gjennomført avhørskurset KREATIV for en del av de politiutdannede, og vil derfor være på god vei til å kunne gjennomføre etterforskning med en sertifiseringsordning for avhør av fornærmede. Likevel trengs det stor kompetansepåfyll, i forhold til de tjenestemennene som jobber ute og som er de første som kommer i kontakt med offeret.

Når det gjelder utvalgets forslag til krav om obligatoriske opptak på lyd/bilde i avhør av fornærmede i voldtektssaker, bør implementeres i påtaleinstruksen, så har dette tidligere vært oppe til diskusjon. Politiets Fellesforbund støtter dette forslaget, da dette vil sikre en åpen og etterprøvbare behandling av avhøret. Likevel må heller ikke dette gjennomføres før politidistriktene er tildelt nok utstyr til å kunne gjennomføre et slik pålegg uten å måtte bruke mye tid på reise.

Når det gjelder prøveordning med avhørsrapporter skrevet av sivilt ansatte, så har også dette vært oppe til vurdering tidligere. Dette vil frigjøre politikompetanse, og Politiets Fellesforbund ber derfor om at det blir bevilget ressurser til dette og at prøveordningen blir iverksatt så raskt som mulig.

Kostnader for offeret

Politiets Fellesforbund ser som positivt at det foreslås at mottak og oppfølging av voldtektsofre skal være kostnadsfritt. Dette vil kunne føre til at flere over tid ønsker å anmelde sitt overgrep, samtidig som flere får behandling for å forebygge evt. senskader av overgrepet. Dette vil over tid være god samfunnsøkonomi, da tidligere undersøkelser viser at mange som har opplevd overgrep og ikke får hjelp, fungerer dårlig i samfunnet og trenger krevende behandling over år.

Politiets Fellesforbund støtter utvalgets forslag til oppbevaring av sporskringsmateriale i 6 måneder. Dette da enkelte offer trenger tid på seg til å gå til det skritt å anmelde. I slike saker er det ofte påstand mot påstand, de tekniske bevisene kan være det eneste utenom forklaringene.

Politiets Fellesforbund støtter også utvalget forslag om at ofre for voldtekt skal ha rett til fri saksførsel og fritas for rettsgebyr. Voldtektsofre bør også få samme mulighet til kostnadsfrie samtaler med bistandsadvokat under vurdering om forholdet skal anmeldes eller ikke, på lik linje med de som er utsatt for menneskehandel.

Overgrepsmottak ved de lokale sykehusene

Mange kommuner har gått inn på ordringer med det lokale sykehus, hvor de betaler for å drifte et SO-team ved sykehuset. Dette er en meget god ordning som har fungert i mange år. Likevel har det vært slik at det har vært opp til den enkelte kommune om de har ønsket å betale for en slik ordning. Det har gjort at det er forskjell på den medisinske håndteringen av offeret ut fra om bostedskommunen er med i ordningen eller ikke. Dette må det ryddes opp i, slik at det alle kommuner blir tvunget til å delta på ordningen. Det må så gjøres en vurdering på om den enkelte kommune skal dekke kostnadene eller om dette skal finansieres sentralt. SO-teamene ved sykehusene er den beste måten å ivareta offeret på rett etter hendelsen.

Politiets Fellesforbund støtter også utvalget forslag i at et eventuelt tilbud om tilrettelagte samtaler mellom offer og gjerningsmann i disse sakene, må forankres i helsevesenet og ikke i justisvesenet.

Oppsummering

Politiets Fellesforbund er fornøyd med at det er lagt frem en grundig rapport, som setter fokus på en type kriminalitet som fører til store endringer i livskvaliteten for de som blir utsatt.

Politiets Fellesforbund er fornøyd med det fokus som rettes mot behovet for ressurser og kompetanse i politiet. I tillegg til at det vises til et stort behov både for ressurser og kompetanseheving for politiets samarbeidende parter. En dreining mot at offeret er de som settes i fokus når det gjelder saksbehandling, bistand og kostnader er også meget positivt.

Likevel ser vi at den enorme satsing som utvalget legger opp til fra politiet side, vanskelig lar seg gjennomføre med de ressurser som etaten har i dag. Det er heller ikke noen signaler politisk eller i "Politiet mot 2020 – bemannings – og kompetansebehovet i politiet" (utgitt av POD 16.6.08), som tyder på at det vil bli en så stor satsing.

Det er store utfordringer i forhold til driftsbudsjettene rundt i politi-norge, og det en knapphet på politikompetanse. En slik satsing som er foreslått av utvalget må føre til økte og øremerkede ressurser. I tillegg må noe nedprioriteres av de oppgaver som politiet har i dag, da det ikke er nok "politihoder" til å utføre oppgavene.

Utvalget foreslår en sentral enhet med 30 årsverk, en total kostnad på kr. 25 000 000. I tillegg skal opprettes so-team i alle politidistrikt. Dette vil til sammen utgjøre ca. 81 årsverk, i tillegg til de allerede fungerende familiekoordinatorne. Til sammen skal minimum 111 årsverk på landsbasis øremerkes til denne type saker. Dette er etter Politiets Fellesforbund syn urealistisk med dagens bemanning og ressurser. Politiets

Fellesforbund ber derfor om at en slik satsing ikke blir iverksatt før nødvendig bemanning og ressurser er på plass.

Med vennlig hilsen

Arne Johannessen
Forbundsleder

Torill Sorte
forbundssekretær
torill.sorte@pf.no

Kopi til: Politidirektoratet v/ Politidirektør Ingelin C Killengreen
Unio v/ Anders Folkestad,